

Xabier Letona

◆ ARGIAKO ZUZENDARIA

DANI BLANCO

Euskal independentismoa, EAE eta Nafarroa

HERRI bakoitzak bere bide eta ezaugarriak ditu alor guztietan, baina euskal abertzaletasunak, bere bi adar nagusietan gainera, badu zer hausnartu Kataluniako prozesuaz.

Ezker abertzalearentzat –eta, krisi kontuen ondotik, euskal gizartearentzat ere bai– orain bake prozesua aurrera ateratzea da oinarritzakoa, baina hori hankamotz geratuko litzateke iraganaren irakurketa kritikoa egin barik, besteak beste borroka armatuaren erabileraz: noiz arte izan zen egoki, noizbait izan bazen? Noiz arte etiko, noizbait izan bazen? Denetariko erantzunak izango dira eta hori da logikoena gainera, baina ez garrantzitsuena. Inportanteena hausnarketa kritikoaren fasea zintzotasunez gaingiditza da, jakinik ondorio guztiak gure historiaren parte direla, eta ezker abertzaleak horietatik ikasi beharko duela bere etorkizunaren eraikuntzan.

Jeltzaleak ere izan ziren Diadan, katalanentzako estatu eske European. Katalanentzat bai eta euskal herritarrentzat ez? Zergatik ez du lekuri euskal estatuak 2015eko proiektuan? EAJ eta CiUren azken 30 urteetako bideak ez dira berdinak izan, baina bai oso antzekoak eta, orain, Artur Masek katalan independentisten arnasa kolkoan sumatzen duen gisan, hala gertatuko zaio Iñigo Urkulluri euskal independentistekin, bai kanpotik –EH Bildu–, bai jeltzaleen baitatik ere.

INDEPENDENTISMOAK hausnarketa sakona egin beharko du Euskal Herriaren independentzia eta bere lurralde batasuna uztar-

tzeari buruz. Katalanek aspaldi erabaki zuten printzerrian aurrera egingo zutela Katalan Herrietako beste lurraldeen zain egon gabe. Euskal Herriko abertzaletasunak ez du oraindik hausnarketa hori sakontasunez bideratu. Hego eta Iparrekoak bai, bi estatu, bi tempus. Baina Hegoaldeaz ez da soberra eztabaidatu. Egia esan, jeltzaleen pragmatismoak aspaldi egin zuen haiek indartsu ziren EAEn aldeko apustua, gaur arte beti autonomiaren hautua hobetsiz.

Auzia ez da samurra: herritarren gehiengoa lortzen badu, EAEk independentziaren aldeko bere bidea egin behar du, Nafarroa noiz gehituko itxaron gabe?

Azken 30 urteetan, ezker abertzaleak Hegoaldearen erabaki batasunarekin saihestu du hausnarketa. Anaitasuneko Adierazpenarekin onartu zuen, duela ia hamar urte, gaur gaurkoz EAEk eta Nafarroak beren kabuz erabaki behar dutela. Gerora, Loiolako elkarrizketetan, Nafarroa eta EAEn buruzko balizko autonomia estatutuaren erreferendumaz gertatu zena ikusita, garbi dago ezker abertzalean ere ez zegoela gaiarekiko kontsentsu argirik.

AUZIA ez da samurra: herritarren gehiengoa lortzen badu, EAEk independentziaren aldeko bere bidea egin behar du, Nafarroa noiz gehituko itxaron gabe? Edo, independentzia geroagorako utziz, nazio eraikuntza beste ezaugarriez zizelkatuz garatu behar da Hegoalde osoan? Nafarroan abertzale-

tasunak azken 30 urteotan duen ordezkartza instituzional handiena duenean, komeni da bi erkidegoen arteko arrakala handitzea? Edo ez ote hobe, akaso, euskal kultura eta abertzaletasuna nabarrismoaren gizarte oposizioan gizentzen jarraitzea? Edo, areago, aukera balego, UPN oposizioa bidali eta haren gobernu alternatibari gizona?

ETAren ondorenean, posible ote da nafar belaunaldi berriak nafartasunean –hots, euskaltasunean– haztea, eta ez haren gorrotoan? Bake prozesuarekin, urratsez urrats garatuko den eztabaida da nahi-taez. Baikor izateko arrazoiak badira: ETAren pagotxa desagertu zaio nabarrismoari, abertzaleen azken urteetako emaitza oparoa –NaBairekin hasi zena– hor da, krisi ekono-

miko sakona... Futbol arrakasta eta guzti, Espainiaren erakargarritasuna gaur egun, Nafarroan ere, hutsala da. Eta komeni da gauza asko ez ahaztea, horien artean duela 30 urte Nafarroako PSOE autodeterminazioaren aldekoa zela. Pertsona baten bizitzaren erdia, herena... herri baten historian 30 urte besterik ez.

Hori guztia eztabaidagai da, nola ez. Baina gero eta eztabaida txikiagoa da transbertsalismoak estali nahi duen egia honetan: erabaki eskumena Kataluniako, EAEko eta Nafarroako gizarteetan da. Hauteskunder, kontsultaz edo erreferendumez, eta zenbat eta akordio zeharkakoagoan hobe, baina herritarren gehiengoa da erabakigarria. Autodeterminazioa ote, azkenean? ■

